

ಮುಳಬಾಗಿಲು ತಾಲೂಕಿನ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಆನಂದ ಎಸ್. ಎನ್.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಡನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಳಬಾಗಿಲು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವು ಮೂಡನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ 'ಮೂಡಲಬಾಗಿಲು', 'ಮುಳವಾಯಿ' ಮತ್ತು 'ಮುಳಬಾಗಿಲು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಂಗರು, ಬಾಣರು, ನೋಳಂಬರು, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. 'ಜಾತ್ರೆ' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಯಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಮುಳಬಾಗಿಲು, ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವತೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

'ಜಾತ್ರೆ' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಯಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಯಾತ್ರೆಗಳು ಬಿನ್ನರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಯಾತ್ರೆಯ ಅರ್ಥ ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ದೇವತೆಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಕೋರಿಕೆ ನೆರವೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದರ್ಶನ, ವಿಧಿಯಾಚರಣೆ, ಮನೋರಂಜನೆ, ವ್ಯಾಪಾರ-ವ್ಯವಹಾರ, ಸದ್ದು-ಗದ್ದಲ ಆಭರಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಪ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೋತ್ಸವ, ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ, ನವಗ್ರಹ ಯಜ್ಞ, ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ, ವಾಸ್ತು, ಹೋಮ, ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆ, ಕಳಶ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಮಂಟಪೋತ್ಸವ, ಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶ, ಉಯ್ಯಾಲೋತ್ಸವ ಮುಂತಾದವು ಶಿಷ್ಪ ದೇವರುಗಳ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಉರುಳು ಸೇವೆ, ಕೊಂಡ ಹಾಯುವುದು, ದೀಪದಾರತಿ, ಬಾಯಿ ಬೀಗ ಸೇವೆ, ಗಾವು ಸಿಗಿತ, ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಮೆರವಣಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ, ಸಾರುವುದು(ಸಾಟು), ಗಡಿಬಲಿ ಕೊಡುವುದು, ತಮಟೆ ಸೇವೆ, ಎಡಯೊಪ್ಪಿಸುವುದು.¹ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವು ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಶಿಷ್ಪ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಜಾನುವಾರ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಕರಗ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮುಳಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

¹ ಸಿ. ಎಂ. ಗೋವಿಂದರಾಜು. ಊರು-ತೆರು.

ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆ

ಆವನಿ ಪ್ರದೇಶ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 1300 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದು ಆವನಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನವಸತಿ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಿ ಪ್ರಸನ್ನ, ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ರಥೋತ್ಸವ ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾಗಬಹುಳ ನವಮಿಯಿಂದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯಂದು ನಡೆಯುವ ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ ದಿನದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಗಮಿಕರು ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದು ಊರಿನ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಾದ ಗಂಗಮ್ಮ, ಮಾರಮ್ಮ, ಚೌಡಮ್ಮ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರಿಶಿನ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಲಿಹರಣವನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಂತರ ರಥದ ಕಲಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಕದ ಗ್ರಾಮದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಸಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ ಎಂಬ ದೇವರನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕರೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಸೀತೆಯ ಶಿಷ್ಯಳೆಂದು ಆಕೆಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿ ಆಕೆಗೆ ಮೊದಲು ದರ್ಶನ ನಂತರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನ. 60 ಅಡಿ ಉದ್ದದ ರಥವನ್ನು ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಎಳೆಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆವನಿ ಜಾತ್ರೆ ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೇವರ ಉತ್ಸವ, ರಥೋತ್ಸವ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಾದ ಕೋಲಾಟ, ಲಾವಣಿ, ದೊಣ್ಣೆವರೆಸೆ, ರಂಕಲರಾಟೆ, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಗಳು, ವಾಲಿಬಾಲ್ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಗಳು, ಕಬ್ಬಡ್ಡಿ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಗಳು, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ, ನಂದಿಕೋಲು ಕುಣಿತ, ಕೀಲುಕುದರೆ ಕುಣಿತ, ಸಿಡೀರಣ್ಣ ಕುಣಿತ, ಕಂಸಾಳೆ ನೃತ್ಯ, ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕ, ಸರ್ಕಸ್, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.²

ಸೋಮೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ

ಮುಳುಬಾಗಿಲಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರಬಹುಳ ಏಕದಶಿಯಂದು ಧ್ವಜಾರೋಹಣದೊಂದಿಗೆ ಜಾತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರುದಿನ ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವವನ್ನು 07 ಅಂತಸ್ತಿನ ಮರದ ಚಿಕ್ಕವಿರುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಜಾನುವಾರು ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಾವಣ ವಾಹನೋತ್ಸವ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವಗಳು, ಹುಲಿವೇಷ, ಗಾರುಡಿ ಗೊಂಬೆ, ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.³

ಅಂಕಾಲಮ್ಮ ಜಾತ್ರೆ

ಅಂಕಾಲಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಊರಿನವರು ಮತ್ತು ತಾತುರಾಯ ಗೋತ್ರದವರು ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕುಲದೇವತೆ ಅಂಕಳಮ್ಮ ಆಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವ,

² ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ.

³ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ - ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಮುನಿರಾಜು

ಅಗ್ನಿಕೊಂಡ, ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ಆರತಿ, ರಥೋತ್ಸವ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಗಂಗಮ್ಮ, ಸಪ್ಲಮ್ಮ, ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪಟಾಲಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ನೆರವೇರಿಸುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು⁴.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಮಹಮಾರಿ ಗಂಗಮ್ಮ ಜಾತ್ರೆ

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಾದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಅಮಾತ್ಯ ಶಿರೋಮಣಿ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ⁵. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಶ್ವರ ದೇವರ ಉತ್ಸವಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಯು ಅಂಕುರಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಶುರುವಾದರೆ ರಥ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ⁶.

ತಾಯಲೂರು ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಮ್ಮ ದೇವಿ ಕರಗ ಜಾತ್ರೆ

ತಾಯಲೂರು ಗ್ರಾಮವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಶ್ರಾವಣ ಪೌರ್ಣಮಿಗೆ ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ಕರಗ, ಜಾತ್ರೆ, ಗಂಗ ಶಿರಸ್ಸು, ಉತ್ಸವ, ದೀಪಾರತಿ, ಬಲಿ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಹಿ ಕುಲದವರು 40 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರಗೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಗ ಶಿರಸ್ಸು ಉತ್ಸವದ ದಿನದಂದು ದೀಪಗಳ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕರಗವನ್ನು ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಕರಗವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕರಗ 4 ದಿನ ನಡೆಯುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ಗಂಗಮ್ಮನಿಗೆ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆದು ಗಂಗಾ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ತಾರೆಪಾಲ್ತಿಯ ಕಲಾವಿದ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಮೇರವಣಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕರಗವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ವಹಿ ಕುಲದವರು ಕಂಕಣ ತೆಗೆದು ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮರಾಯ ಪಾಳ್ಯದ ದ್ರೌಪದಮ್ಮನ ಕರಗ ಜಾತ್ರೆ

ಮುಳಬಾಗಿಲು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು ಧರ್ಮರಾಯಸ್ವಾಮಿ ವಹಿಕ್ಕರಿಗೆ ಕುಲದೇವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆ ನಡೆದು. ಸಾಟು ಇಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉಪವಾಸ ರಥಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಗ ಜಾತ್ರೆ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರುಗಳ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪದ್ಮಾವತಿ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ವೀರಭದ್ರ, ಗಂಗಮ್ಮ, ಆದಿನಾಂಚರಮ್ಮ, ವಿಠಲನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರುಗಳ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳು ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಬಳಿ ಇರುವ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದುವರೆ ಗಂಟೆಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಕುಣಿದು ನಂತರ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ 18 ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳು ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ಕರಗ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ವಸಂತೋತ್ಸವ ಅಂಗವಾಗಿ ಕರಗ ಹೊತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒನಕೆ ಕರಗ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವಾಲಯದ ಎದುರು

⁴ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ. ಶರವಣ ದೀಕ್ಷಿತ್, ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನಾಗೇಶ್.

⁵ ಕೆ. ನರಸಿಂಹನ್. ಮುಳಬಾಗಿಲು ಇತಿಹಾಸ

⁶ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ.

ಸುಮಾರು ಒಂದುವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಈ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯು ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖಂಡರು ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಿ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ⁷.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮುಳಬಾಗಿಲು ತಾಲೂಕಿನ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು, ಜಾತ್ರೆಗಳು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಕ್ಕೂ ಈಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಜಾತ್ರೆಯ ಕಲೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜಾತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಧಿಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ದೇವರುಗಳ ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇವರುಗಳ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳು, ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಜನರು ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜಾತ್ರೆಗಳು ಅದ್ವಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಕ್ತೃ ವಿವರ

1. ಮಂಜುನಾಥ, ಅವನಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ದಿನಾಂಕ: ಫೆಬ್ರವರಿ 26-27, 2022.
2. ಪೂಜಾರಿ ವೆಂಕಟೇಸ್ ಮತ್ತು ಕರಗ ಹೊರುವ ವಿಜಯಕುಮಾರ. ಧರ್ಮರಾಯ ಪಾಳ್ಯ, ಮುಳಬಾಗಿಲು. ದಿನಾಂಕ: ನವೆಂಬರ್ 24 & 28, 2022.
3. ಶರವಣ ದೀಕ್ಷಿತ್, ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನಾಗೇಶ್. ದಿನಾಂಕ: ಆಗಸ್ಟ್ 16, 2023
4. ಮುನಿಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಮತ್ತು ದಿಲಿಪ್ ಕುಮಾರ್. ತಾಯಲೂರು. ದಿನಾಂಕ: ಆಗಸ್ಟ್ 17 & 18 ಆಗಸ್ಟ್ 16, 2023
5. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ದಿನಾಂಕ: ಆಗಸ್ಟ್ 19, 2023
6. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಮುನಿರಾಜು ಮುಳಬಾಗಿಲು. ಆಗಸ್ಟ್ 24, 2023

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಗೋವಿಂದರೆಡ್ಡಿ. ಸಿ.ಎಂ. (2013). ಉರು-ತೆರು. ಜಮುನಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಗೋವಿಂದ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಆರ್. ವಿ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ. (2015). ಶಾಸನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ. ಮನೋಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.
- ನರಸಿಂಹನ್ ಕೆ. (2012). ಮುಳಬಾಗಿಲು ಇತಿಹಾಸ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ವೇದಿಕ್ ಸೈನ್ಸ್.
- ಶಿವಪ್ಪ ಜಿ. ಅರಿವು. (2012). ಮುಳಬಾಗಿಲು ತಾಲೂಕು ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಎಸ್&ಎಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.

⁷ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ - ಮುಳಬಾಗಿಲು ಧರ್ಮರಾಯ ಪಾಳ್ಯದ ದೌಪದಮ್ಮ